

kmet skoro mogel plačati davka ter si pokupiti drugega potrebnega. K temu še so sejni zaprti, da se živina ne more prodati. Res žalostno! Če je ljudstvo bolj revno, bolj ga tepe šiba. Mislim si tako, da bi bilo dobro z neke strani, da bi Bog obiskal tudi Američane s takimi kaznimi; kajti tukaj so ljudje zelo prevzetni. Česar ne povzijejo, vržejo kar proč. Kar se godi v posameznih hišah, taisto se opazi posebno po krčmah in hotelih. Izborne jedi, celi hlebi belega kruha, ako je le malo že suh, odstranijo ter zavržejo v — stranišče. Ljudje ne premislijo, da jim Bog lahko odvzame vse. Amerikancem še ni toliko zameriti, ker so že od mladih nog navajeni dobro živeti, pa početje onih, ki so iz Europe prišli, n. pr. Poljakov, se nikakor ne more odobravati, da zame-tujejo cele kose mesa in hrupa, ki jim je preostal pri mizi, ter jih mečejo v blato. Doma na Poljskem pa so ravno tisti morebiti stradali tako, da bi se jim lahko pajčevina napravila v želodcu. — Vreme imamo to leto zelo dobro in lepo; dežja je bilo zadosti, tudi toplote ni manjkalo. Meseca avgusta je bila velika vročina, september je bil že bolj hladen. Grozdje je bilo že o Mali Gospojnici zrelo. Živeža je prirastlo obilo tako, da je dobiti prav dober kup, da si vrednejšega človek želeli ne more. Samo denarja primanjkuje, kakor povsod, tudi tu, ker dela ni dobiti, kakor je bilo to mogoče pred tremi leti. Pa človek mora biti tudi z malim zadovoljen, saj pravi pregovor: Kdor malega ne časti, tudi velikega vreden ni. — Rastline in sadje dozori prejš, kakor na Štajarskem. Koruza je, ako se seje meseca junija, zrela že v septembru; sadja sploh je bilo lani, kakor letos prav obilo. — Vi kmetje slovenski, pa ne obupajte! Le bodite stanovitni v veri ter pričakujte boljše čase, saj za hudim pride vedno dobro, in Bog človeka nikdar ne zapusti. Z Bogom! Štajarski slovenski rojak.

Od gornje Savinje. (Solčavska cesta). Dobro bode, ako še dodam zadnji novici zaradi te ceste nekaj podrobnostij. Voda je novo cesto res strašno zdelala; porušena in odnesena pa odprana je za 350 metrov okoli; — za 200 metrov pa je na vrhu izprana in prod in kamenje odneseno. Ko je vzela že pred Solčavo most pa kos ceste pred vasjo, je za vasjo si naredila drugo strugo in preplavila veliko župnikovo njivo in jo s prodom in peskom posula. Ravno pod »iglo« je voda novo cesto tako podjedla pa kamenje tam kot cestni zid noter v savinjsko strugo zazidan odnasla, da je cesta zdaj k večjemu pol tako široka, kakor prej; skala v vodo moleča zdaj gola stoji; celó hoditi je zdaj nevarno. Bila je pa voda najhujša dne 20. oktobra popoldne; dne 27. pa je bila voda še kalna, res nenavadna prikazen. Čudno tudi, da je vzdana spominska plošča, nemška seveda, celó blizu tam, kjer je cesta najbolj poškodovana. Taka cesta je slabo darilo za Solčavane, ako je bodo zdaj morale občine popravljati. Bode-li to storiti hotel deželni odbor, ki je poslal inženerja, nezadosti veččega, preračuniti moč planinskih vod?

Z Ddol pri Kozjem. (Letina). Naj vam opišem letošnjega leta kroniko. A žalibog, moram zabeležiti v kroniko bolj slabo, kakor pa dobro leto. Toča je tudi nas dvakrat obiskala; prvokrat dne 30. julija, ki nam je uničila skoraj ves up; drugič pa dne 22. avgusta. — Spravljanje poljskih pridelkov je že pri kraju. S spoletnimi pridelki smo prav zadovoljni, ker namlatili smo mnogo več od lani. Z jesenskimi pridelki smo pač bolj na slabem. Koruza nam je obrodila srednje, ker jo je toča in koruzni črv mnogo poškodoval. Krompir je vsled vednega deževja hudo gnil. Fižol, kolikor ga je po toči ostalo, bi bil skoraj po njivah sprhnel. Oves, proso in ajda sta obrodila srednje. Sadja je bilo malo, le nekoliko hrušek, jabolk, orehov in kostanja, sliv pa nič. Nekoliko smo dobili repe, korenja in zelja. Nabrali smo

malo, komaj toliko, da ga bomo imeli le za božične in velikonočne praznike. — Žalostno je za ubogega kmeta, ki se trudi od jutra do večera v potu svojega obraza, da bi pridelal sebi in svoji družini vsakdanji kruh; a pride ledeni bič, od Boga poslan, in uniči mu ves up in trud. Ljubi Bog, blagoslovi te pridelke, ki jih je ubogi kmet letos spravil v svoje žitnice in shrambe, da bo mogel pošteno preživiti sebe in svojo družino čez dolgo zimo; a prihodnje leto nas varuj šibe potresa, povodnji in grozne toče! —k.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar so podelili ministroma Bilinski in Gleispach red železne krone prve vrste zato, ker je prvi dognal davčno, drugi pa justično preosnovo. — Te dni se vrši poroka nadvojvodinje Marije Doroteje, hčere nadvojvode Jožefa, s francoskim princem Filipom Orleanskim. — Mesto Dunaj vzame v svojo skrb plinovo svečavo. S tem si prihrani milijone, katere je dozdej dobivala angleška družba. — Pri večerajšni volitvi mest in trgov za nižjeavstrijski deželni zbor so si krščanski socijalisti priborili 21 mandatov. Vsled tega bodo v tem zboru imeli krščanski poslanci močno večino. Vesela vest!

Česko. Mladočeški klub je izključil poslanca dr. Vašaty-ja, ker je ta že večkrat udrihal po svojih tovariših; poslednjič v Mirovici, ker so mu volilci izrekli popolno zaupanje. — Nekdaj toli mogočna liberalna »nemška levica« razpada, ker so se od nje ločili nemški poslanci iz Česke.

Moravsko. Te dni so volili mesta in trgi zastopnike v deželni zbor, dne 4. novembra pa še veleposestniki. Ker so ti volili liberalce, bodo še zanaprej nemški liberalci vladali v tej deželi, kjer sta blizu dve tretjini Čehov.

Tirolsko. Tridentinski namestniški oddelek je vlada opustila. Njegov prvi uradnik je premeščen k nižjeavstrijskemu namestništvu na Dunaj, ostali pa v Inomost.

Štajarsko. Deželni glavar, Edmund grof Attems, je postal tajni svetovalec presvetlega cesarja. Grof Badeni je grofu Attemsu do tega odlikovanja pripomogel bržčas zaradi tega, da se bode rajši umaknil grofu Wurmbrandu, ki gotovo postane zopet deželni glavar.

Koroško. Slovenci pridno pobirajo za pobita okna velikovško šole. — Povodnji so oni teden napravile veliko škode. Pokazalo se je, da so razne vodne stavbe kaj slabe. — Prevalsko katol. delavsko društvo zboruje prihodnjo nedeljo v Farni vasi. — Lovski postave, katero je letos sklenil deželni zbor, svetli cesar niso potrdili.

Kranjsko. V velikolaškem, ribniškem in kočevskem okraju je pri dopolnilnih volitvah za deželni zbor zmagal »narodni« kandidat Višnikar, pa samo s pomočjo nemških Kočevcev. — V Ljubljani se namesto sedanjega »mesarskega mosta« postavi v dveh letih nov most, ki se bode imenoval Franc-Jožefov most. — V nedeljo se je v Ljubljani blagoslovila nova, krasna hiša »Glashene Matice«.

Primorsko. Za državnozbornske dopolnilne volitve v goriških mestih se je sprvega oglasilo osem kandidatov, toda pet jih je sčasoma odstopilo. — Tržaški mestni odbornik Gorjup, vrl Slovenec, je odložil odborništvo, ker mu je laška večina izrekla po krivici grajo, češ, odbornika Veneziana je imenoval žida. —

V Škedenju pri Trstu so se v nedeljo hudo stepli laški in slovenski delavci.

Ogersko. V torek se je vpričo vseh ogerskih ministrov in ministrův Krieghammerja in Kallaya zaključila milenijska razstava. — Dozdaj je v državni zbor izvoljenih 274 liberalcev, 37 nacionalnih poslancev, 48 Košutovcev, 6 pristašev neodvisne, 21 pristašev krščanske ljudske stranke in 9 »divjakov«. Liberalci so pridobili 64 mandatov, po kaki turški »maniri«, je vsem znano.

Vnanje države.

Rim. Za apostolskega nuncijsa v Parizu so sv. oče imenovali viterbskega škofa, Evgenija Clari-ja, Tarnassi-ja pa za nuncijsa v Holandiji. — Umrli je kardinal Hohenlohe, brat nemškega kanclarja. Pod sedanjim papežem je že 115 kardinalov umrlo.

Italijansko. Senat ali gosposka zbornica je povodom kraljevičeve poroke vsprejela 36 novih članov. Med temi so večinoma uradniki, častniki, pa tudi višji plemiči, vsi pa več ali manj hudi nasprotniki katoliške cerkve.

Angleško. Ne samo stari Gladstone, ampak tudi drugi imenitni Angleži prirejajo velike shode v prid krščanskih Armencev v Turčiji. Te dni se v tej zadevi podpisuje tudi velika peticija, ki se pošlje kraljici Viktoriji.

Nemško. Vlado je v veliko zadrego spravilo odkritje Bismarkovo glede na tajno zvezo Nemčije z Rusijo od leta 1880. do 1890. Mi avstrijski Slovani samo to rečemo: Toli hvalisana »nemška zvestoba« ni vredna pol pipe tobaka. Avstrija se naj prej ko prej odkriža trozveze! Ne Nemčija, pa tudi ne Italija nam nikoli nista res prijazni.

Rusko. Car Nikolaj bojda namerava predlagati, naj se skliče mednarodna konferencija, da določi, kako urediti turške razmere. — Vlada v kratkem izdela novo postavbo, ki bode določala, kdo dobi ruske državljanske pravice. — Prih. leto bode popisovanje ljudi, ki bode stalo okoli 4 milijone rubljev.

Rumunsko. Te dni se pri kralju Karolu mudi srbski kralj Aleksander. Tega je kralj Karol vsprejel, kakor vsprejme kraljev sosed svojega kraljevega sosedu, družega pomena pa nimajo razne slavnosti, ki se prirejajo v Bukarešti na čast srbskemu vladarju.

Turško. Minister financ bode bojda v bodoče kak Avstrijec ali Francoz. Ministri vnanjih stvari, poljedelstva in javnih del bodo turški kristijani, ki se bodo nastavljali tudi v drugih službah, posebno med krščanskim prebivalstvom. Vse lepo, pa neverjetno. — V Epirusu je bil med makedonskimi ustaši in turškimi vojaki krvav boj. Turčini so bili premagani.

Špansko. Vlada je sklenila, da vzame na posodo 400 milijonov. — Na Kubi so Španci na več krajih premagali majhne ustaške čete. Tudi se govori, da se je Špancem udal ustaški vodja Maceo. Če je to res, s tem še ne bode ondi mir napravljen, kakor še tudi ni na Filipinskih otokih. Posebno je za Špance neprijetno, da je v severno-ameriških Zveznih državah izvoljen za predsednika republikanec Mak Kinley.

Za poduk in kratek čas.

Madjari in njih navali na slov. Štajar.

(Zgodovinski spominki; piše M. Slekovec.)

(Dalje.)

Tudi Tököly je bil k zboru povabljen, pa ni prišel. Obljubil je sicer, da bode svoje trume razpustil in

ohranil mir, ali njegov zaveznik, Turek, je hotel boj in tudi Tököly je bil enakih mislij. Pred obzidjem trdnjave Füleka je prejel Tököly od Turkov krasno diplomo, ki ga je imenovala kralja Krucev in mu podelila gospostvo čez srednje Ogersko. Za to pa je obljubil plačati Turkom vsako leto 40.000 piastrov davka in biti jim s svojimi trumami v pomoč. V znamenje svoje oblasti je prejel buzdovan in zastavo, pozneje tudi krono in je bil odzdaj Turčiji podložen »hospodar«.

Ko so se brezštevilne turške trume l. 1683. proti Dunaju pomikale, kazal jim je kralj Krucev najkrajšo pot; njegove čete so pa kot turška reserva ostale na Ogorskem ter se od tam razile na razne kraje. Takrat so Kruci prirazbijali prvokrat v slov. Štajar. Precejšnja truma teh divjakov je namreč pri Veržaju prekoračila Muro ter razsajala čez vse grozovitno na Murskem polju. Kamor so divjaki prišli, ropali so in žgali; ljudstvo je bežalo v hribe in hoste in se tam poskrilo. Vse, kar se je dalo odnesti, vzeli so Kruci s seboj; hrame, kleti in druga poslopja so pa razdžali in užgali. Takratni vikar pri Mali Nedelji, Simon Pornat,¹⁾ je zbral potem svoje farane in okoličane ter nje peljal proti Soboti in Tišini, kajti bilo se je bati, da Kruci zopet prihrujejo. Tam jim je bral sv. mašo in jih k boju spodbudil.

Po slavni zmagi, ki so jo krščanski junaki dne 12. septembra l. 1683. pred Dunajem čez krutega Turka pridobili, imeli so tudi naši kraji pred ogerskimi puntarji nekoliko časa mir; kajti Tököly se je s svojimi trumami pomaknil na zgornje Ogersko, kjer ga je dne 17. sept. l. 1684. general Schulz precej potolkel in mu več trdnjav vzela. Tudi novi veliki vezir Ibrahim, satan imenovan, (prejšnjemu je bila zaradi zgube pred Dunajem glava odsekana), Tököly-ju že več časa ni prav zaupal ter ga je hotel odstraniti. Povabil ga je torej k sebi, in kralj Krucev je bil v železje zakovan in je moral v Drenopolje. Brez dvoma bi bil tam umorjen, pa neki krščanski junak je njegovemu nasprotniku, divjemu Ibrahimu, kmalu po tem v krvavem boju glavo odsekal, in Tököly se je vrnil nazaj na zgornje Ogersko ter začel s svojimi trumami zopet okoli razbijati in ropati. Tudi v Ljutomerske kraje je l. 1685. neki Pelhazy, Tököly-jev privrženec, z nekaterimi Kruci zopet prirazbijal, si okoli Sv. Križa po Murskem polju raznoterega blaga naropal, nekatere hiše užgal in se potem tako naglo, kakor je bil prišel, zopet čez Muro na Ogersko vrnil. Pri tej priliki so Slovenci uplenili petletnega otroka, sina Ibrahimovega, bivšega paše v Budi, ki je bil potem dne 8. junija l. 1687. pri Sv. Miklavžu v Ljutomerskih gorinah krščen.

Nekaj časa je Tököly še po Ogorskem rogovilil, toda njegove trume, od cesarske armade vedno nadlegovane, so se manjšale od dneva do dneva. Dne 19. januarja l. 1688. morala se je udati tudi njegova najmočnejša trdnjava Munkacz, katero je njegova soproga Helena Zrinjska bila dve leti junaško branila. Med raznimi dragocenostmi, ki jih je cesarska armada tukaj uplenila, bila je tudi krona kralja Krucev. Podobna je dragonski čeladi. Spodnji del je vijolične barve in štiri prste na široko obrobjen s čistim zlatom; zgornji del je pa obokast in bel, s platnom obšit in kinčan z velikim dragocenim kamnom.

Kralj Krucev je prišel ob svojo krono, zato pa ga je turški veliki vezir l. 1690. imenoval velikega kneza erdeljskega. In ko se je Tököly s svojimi ostalimi trumami tje podal in še tam nekoliko let rogovilil, imeli

¹⁾ Simon Pornat ni bil nikdar župnik v Ljutomeru, kakor se je do zdaj v obče trdilo. Iz njegove prošnje za župnijo Sv. Križa na Murskem polju je razvidno, da je služil tri leta med krivoverci v »Neuhaus-u« na nižjem Ogorskem, od tam pa je l. 1682. prišel za vikarja k Mali Nedelji. Dne 6. februarja 1687 je bil prezen-tiran za župnika pri Sv. Križu, kjer je umrl dne 25. jan. 1692.